
KULTURA BEZ BARIER

„Mężczyzna zapalający żagiew”

Istnieją przypuszczenia, że przedstawienie „Mężczyzna zapalający żagiew” Lievens namalował ok. 1625 r., w czasie gdy przebywał w Leydzie i mieszkał w jednej pracowni z Rembrandtem. Badacze podkreślają, że to właśnie Lievens przyczynił się do zainteresowania Rembrandta utrechckim caravaggionizmem. Ten obraz Lievensa jest przykładem podziwu dla możliwości uzyskania wyjątkowych efektów malarskich poprzez grę światła i cienia. Jedynym źródłem światła na obrazie jest ogień trzymany w ręku mężczyzny, na który on dmucha, próbując zapalić żagiew. Pozostała część kompozycji jest nieoświetlona. Dodatkowym efektem, który ożywia optycznie prawą stronę kompozycji, są ulatujące iskry.

Proponowano wiele wyjaśnień znaczenia obrazu. Według jednej z hipotez miał to być malarski odpowiednik wykonanej przez Lyciusa rzeźby antycznej, którą Pliniusz Starszy opisał jako „Chłopiec dmuchający na ogień”. Wskazywano na zbieżność brzmienia nazwisk „Lycius” i „Livius”. Sugerowano również, że ten obraz był alegorią wzroku, natomiast omówiony wyżej – węchu, a obydwa były częścią cyklu pięciu zmysłów. Jednak bardziej prawdopodobne, że chodzi tu o alegorię ognia.

W zbiorach Staatliche Museen w Kassel znajdują się obrazy ukazujące cztery żywioły (Ogień, Powietrze, Ziemia i Woda) przypisane Lievensowi, niesygnowane i niedatowane. Mają zbliżony format do obrazów wilanowskich i prawdopodobnie zostały wykonane w latach 1623–1625. Wspomniane są w monografii Arthura K. Wheelocka. Obraz będący alegorią ognia przedstawia młodego mężczyznę o podobnych grubych rysach twarzy, jak na omawianym dziele ze zbiorów muzeum wilanowskiego. Mężczyzna ma tak samo mocno wydęte policzki od dmuchania na żar, ale nie ma odsłoniętych ramion, lecz jest ubrany w kubrak nałożony na koszulę. Cała kompozycja jest zwrócona w lewo. Malarz dodał stół i miseczkę z piaskiem, tworząc przez to wrażenie sceny rodzajowej. Tu należy odnotować przekaz, że w antykwariacie w Hadze znajdowały się także cztery obrazy Livensa

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

KULTURA BEZ BARIER

o zbliżonym formacie, których tematem są cztery żywioły, datowane na ok. 1625 r., również niesygnowane.

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie

Tytuł przedsięwzięcia grantowego: ***Usunięcie barier komunikacyjnych na wystawie „Fascynacje kolekcjonerskie Potockich” celem poprawy dostępności w obszarze rozumienia i czucia***

Numer: **KBB 106**